

APORTUL ARHEOLOGILOR ȘI ISTORICILOR BUCUREȘTENI LA CUNOAȘTEREA CIVILIZAȚIEI GETO-DACILOR DIN CÎMPIA ROMÂNĂ

FLORENTINA PREDA

Interesul și preocupările pentru demonstrarea însemnătății elementului autohton geto-dacic încep să capete un loc aparte în cadrul istoriografiei românești încă de la mijlocul secolului al XIX-lea, marcînd totodată o primă etapă de căutări și sublinieri valoroase. La baza acestei cunoașteri stă activitatea de pionierat a lui Cezar Bolliac, Alexandru Odobescu și Grigore Tocilescu, datorită cărora arheologia românească a trecut pragul de la diletantism la știință. Cezar Bolliac, poet entuziast și publicist revoluționar, deși simplu amator, se impune ca promotor al arheologiei geto-dacilor prin interesul pe care-l manifestă față de antichitățile acestora. El a atras atenția asupra uneia din direcțiile fundamentale ale arheologiei românești. Spusele sale au căpătat sensul unui imperativ atunci cînd aprecia că „*cu nimic alta noi nu ne putem prinde în acest hor al arheologilor Europei, decît venind cu idei exacte despre ființa dacilor. Așa dară, aici, mai cu seamă trebuie să țintească fiecare arheolog român*”.¹ El reușește să se descătușeze parțial de limitele curentului panceltist al vremii sale, evidențiind semnificația vestigiilor dacice și încercînd descifrarea importanței esențiale a dacilor pentru originile poporului nostru. Articolele sale „Despre Daci” și „Cetatea Tinosul”, publicate în paginile ziarului „Românul” și în revista „Trompeta Carpaților”, precum și cercetările arheologice întreprinse împreună cu D. Butculescu la Zimnicea, Popești, Piscul Crășanilor, Tinosul, Cetățeni, au inaugurat începutul studierii civilizației getice în Muntenia. Ideile sale promoatoare privind însemnătatea geto-dacilor au fost promovate în continuare de Alexandru Odobescu, eminent teoretician și creator al arheologiei științifice din România². Detașîndu-se de majoritatea clasiștilor europeni contemporani, Al. Odobescu a avut capacitatea de a înțelege vastele perspective care se deschideau arheologiei. Pentru a stimula cercetările în acest domeniu și pentru a înlătura din cîmpul acestei științe diletantismul, inițiază elaborarea unei sinteze critice referitoare la daci. În întîmpinarea realizării acestei idei, publică în 1872 *Bibliografia Daciei: Indice de scrieri atingătoare, direct sau indirect, de vechii locuitori ai Daciei*, care reprezenta un autentic „vade mecum” pentru cei ce s-ar fi angajat la elaborarea unei atari opere de proporții. Exigențelor cerute atunci unei lucrări de sinteză a corespuns *Dacia*

¹ C. Bolliac, Excursiune arheologică din anul 1869, București, 1869, p. 64—65.

² D. Tudor, *Alexandru I. Odobescu*, Introducere la ediția nouă, A. I. Odobescu, Istoria arheologiei, București, 1961, p. 7—51.

înainte de romani, al cărui autor, Grigore Tocilescu, și-a înscris astfel numele pe cea mai voluminoasă operă de erudiție alcătuită vreodată de un român³, după cum aprecia la vremea sa marele istoric Nicolae Iorga. *Dacia înainte de romani* (București, 1880) prin proporții și conținut reprezintă prima mare încercare de realizare a istoriei Daciei preromane, fundamentată pe prezentarea critică a surselor literare, lingvistice și arheologice, chiar dacă acestea din urmă constituie un simplu repertoriu de materiale al cărui caracter inedit este redus. Este firesc ca în lumina cercetărilor ulterioare multe din punctele sale de vedere și în special documentația să fie susceptibile de corective și adăugiri, rămânând, însă, valabil serviciul pe care îl aduce științei materialul informativ asupra stadiului problemelor geto-dacice la începutul dezvoltării științei istorice moderne.⁴

Grigore Tocilescu, exponent al curentului de tranziție de la romantism la școala critică, deși nu s-a ridicat la nivelul generațiilor următoare, dar depășind fără îndoială pe cel al înaintașilor⁵, și-a câștigat un loc bine meritat în rîndul personalităților care au contribuit la dezvoltarea istoriei geto-dacilor.⁶

Istoriografia românească de la sfîrșitul secolului al XIX-lea și primele trei decenii ale veacului XX, este dominată de o mare personalitate. Aceasta a cunoscut în persoana lui Vasile Pârvan pe unul din cei mai străluciți reprezentanți ai săi. Prin fecunda sa activitate și erudiție, V. Pârvan⁷, istoric al antichității, excelent arheolog și filozof al istoriei, a fost inclus în galeria marilor oameni de știință și cultură, deopotrivă, atât pe plan național, cât și internațional. El a contribuit, mai mult decît toți înaintașii săi, la ridicarea istoriei geto-dacilor pe treptele cele mai înalte ale cunoașterii, pentru acea vreme, precum și la formarea unei prestigioase școli românești de istorie veche și arheologie.⁸

Înzestrat cu o capacitate deosebit de pătrunzătoare, apreciind că cercetarea substratului etnic și cultural pe care se întemeiază începuturile noastre ca popor constituia un câmp fertil de activitate absolut necesar, inițiază nu numai primul program de efectuare a unor cercetări arheologice pe plan național, dar urmărește, împreună cu elevii săi, aplicarea acestuia în practică prin executarea unor săpături într-o serie de așezări și cetăți din Dobrogea și Muntenia. Astfel, începînd din 1922 în acțiunea de explorări sistematice, în special în stațiunile getice de la Piscul Crăsanilor, Tinosul,

³ N. Iorga, *Oameni care au fost*, I, p. 17.

⁴ R. Vulpe, *Grigore Tocilescu, arheolog și istoric*, în *Studii* tom. 28, 1975, 10, p. 1552; idem, în *Thraco-Dacica*, p. 43.

⁵ Radu Vulpe, *Un pionnier des sciences archéologiques en Roumanie: Grigore G. Tocilescu (1850—1909)*, în *Dacia*, NS., III, 1959, p. 610.

⁶ Idem, în *Studii*, ton. 28, 1975, 10, p. 1547.

⁷ Vasile Pârvan *Getica — O protoistorie a Daciei*, București, 1962; idem, *La pénétration hellénique et hellénistique dans la vallée du Danube*, în *Buletin de la section historique*, X, Bucarest, 1923, p. 23—47; idem, *Dacia. An outline of the early civilisations of the Carpatho-Danubian countries*, Cambridge, 1928; *Dacia. Civilizațiile antice din țările carpato-danubiene*. Ediția 5-a, revăzută și adnotată de R. Vulpe, București, 1972.

⁸ Em. Condurachi, *Un grand archéologue et historien roumain de l'antiquité: Vasile Pârvan (1882—1927)*, în *Revue Roumaine d'Histoire*, 2, 1965, p. 183—205.

Zimnicea, Coconi și Mănăstirea i s-au alăturat colaboratorii pasionați, de nădejde, ca I. Andrieșescu, Radu-Vulpe și Ecaterina-Dunăreanu Vulpe, Gh. Ștefan și alții. Pornind de la ideea de a completa cu considerații istorice mai ample, raportul preliminar al lui I. Andrieșescu asupra descoperirilor de la Piscul Crășani⁹, V. Pârvan reușește, după o muncă de aproape 4 ani, să lase științei și culturii românești una dintre cele mai originale și mai durabile contribuții privind protoistoria Daciei în mileniul I î.e.n. În opera sa monumentală, *Getica*, este înfățișată istoria populației geto-dace în toată complexitatea ei cu aspecte economice, politice, culturale și artistice, cu caracteristici, izvoare și influențe. Astfel, *Getica* făcea loc pentru prima oară, într-o măsură dreaptă civilizației geto-dacilor, defrișând și pregătind căile singurei viziuni juste în dăltuirea istoriei unui popor de veacuri.

Discipolii formați de V. Pârvan prin învățătura sa și continuând să se formeze prin scrierile sale, au preluat și depășit, în multe privințe, programul trasat de marele magistru în problemele istoriei geto-dacilor. Din această pleiadă remarcabil este aportul lui R. Vulpe, I. Nestor, Gh. Ștefan, Ecaterina Dunăreanu-Vulpe și a întregului front de istorici, arheologi și numismați de pînă astăzi, care au înscris pagini de inestimabilă valoare și au statornicit puncte de vedere prestigioase pentru istoria civilizației geto-dacilor.

La cunoașterea celei de a doua epoci a fierului și a începuturilor culturii geto-dacice contribuții valoroase datorăm lui I. Nestor¹⁰ și D. Berciu,¹¹ care au reluat și dezvoltat în chip nou procesul genezei și evoluției Latène-ului, la baza căruia stă factorul local traco-getic, adăugându-i-se acestuia, în etape istorice succesive, influențele grecești, sud-tracice, celtice și romane. În același context revelatoare s-au dovedit a fi descoperirile de la Alexandria, care au îngăduit lui C. Preda să pună problema, pentru prima oară, a începuturile Latène-ului geto-dacic cu un secol mai devreme decât fusese fixat anterior. Prin această remarcabilă descoperire s-a putut stabili, că geții din Cîmpia Dunării au pășit în cea de a doua epocă a fierului din sec. V î.e.n. Ei au ajuns să cunoască roata olarului încă de la această dată timpurie, pe care au luat-o din lumea greacă prin intermediul tracilor din sud. Datorită importanței descoperirilor respective complexul arheologic în discuție este cunoscut astăzi sub denumirea de cultura Alexandria.¹²

La unele probleme ale Latène-ului geto-dacic sînt de adăugat și observațiile interesante ale lui Em. Moscalu.¹³

⁹ ARMSI, Seria III, tom III, mem. I, 1924.

¹⁰ *Keltische Gräber bei Mediaș*, în *Dacia*, VII—VIII, 1937—1938, p. 159—182.

¹¹ Zorile istoriei în Carpați și la Dunăre, București, 1966; idem *A propos de la genèse de la civilisation de la Tène chez les geto-daces*, în *Dacia*, NS, I, 1957, p. 133—141; idem, *Descoperirile getice de la Cernavodă și unele aspecte ale începutului formării culturii La Tène geto-dace la Dunărea de jos*, în *Materiale*, IV, 1957, p. 281—317; idem, *Sînt geții traci nord-dunăreni? Un aspect arheologic al problemei*, în *SCIV*, XI, 1960, 2, p. 261—283.

¹² C. Preda, *New Aspect of Early Latène epoch in Dacia discovered at Alexandria*, în *Dacia*, NS, III, 1959, p. 179—194; idem, *Săpăturile de la Alexandria* în *Materiale*, VI, 1959, p. 251—261; VII, 1961, p. 209—212; idem, *Din nou despre cultura Alexandria*, în *SCIV*, 21, 1970, 4, p. 571—578.

¹³ *Cîteva observații asupra unor probleme ale Latène-ului geto-dacic*, în *SCIV*, 23, 1972, 2, p. 293—297.

Pentru problemele fazei timpurii de formare și înflorire a culturii geto-dacice (sec. VI—IV î.e.n.), de valoare exemplară, sînt cercetările desfășurate pe noi baze științifice în principalele stațiuni getice din Cîmpia Muntenă. În acest sens, sînt de menționat explorările din așezarea și necropola (din perioada mai tîrzie) de la Zimnicea, efectuate de către un colectiv de cercetători de la Institutul de Arheologie din București, condus de I. Nestor.¹⁴ continuate ulterior, cu rezultate meritorii, de Alexandrina Alexandrescu,¹⁵ ca și cercetările de la Albești¹⁶ și Orbeasca,¹⁷ datorate lui D. Berciu și Em. Moscalu.

Printre cei mai reprezentativi arheologi și istorici români, ai zilelor noastre, care au contribuit direct și din plin la definirea și cunoașterea culturii și istoriei geților din perioada maximă de dezvoltare a acestora, se impune Radu Vulpe. Numele și activitatea sa prodigioasă, amplă și variată, desfășurată neîntrerupt timp de o jumătate de secol, se leagă nemijlocit de cercetările arheologice pe care le-a efectuat la Piscul Crăsanilor (1922), Piscul Coconilor (1923),¹⁸ Tinosul¹⁹ și Popești Novaci²⁰ (1954—1963), de lucrarea *Așezări getice din Muntenia*,²¹ o însemnată minimonografie, de studiile numeroase de certă valoare științifică și înaltă erudiție, în care pune și rezolvă probleme de importanță capitală privind cele mai diverse aspecte ale civilizației geților din Cîmpia Română.

Aplicînd metoda asocierii datelor arheologice cu informațiile literare și epigrafice, cu o viziune istorică remarcabilă și cu sagacitatea sa obișnuită R. Vulpe a creat o frescă a dezvoltării economice, sociale și politice a geto-dacilor din Cîmpia Română²² de o autenticitate și rigurozitate, care-i asigură perenitatea în istoriografia noastră.

¹⁴ *Săpăturile arheologice de la Zimnicea, (jud. Teleorman) în Studii, 2, 1949, 2, p. 115—125, Așezările din societatea primitivă și sclavagistă în regiunea Dunării de jos, în SCIV, I, 1950, 1, p. 93—102.*

¹⁵ *A propos de fibules „traces“ de Zimnicea, în Thraco-Dacica, 1976, p. 131—141; Morminte din perioada mai tîrzie a necropolei getice de la Zimnicea, în Crisia, 2, 1972, p. 15—26.*

¹⁶ D. Berciu și Em. Moscalu, *Cercetări în cetatea de la Albești (jud. Teleorman), în SCIV, 23, 1972, 4, p. 633—640.*

¹⁷ Em. Moscalu și C. Beda, *Tezaurul de monede republicane romane de la Orbeasca de Sus, în SCIV, 25, 1974, 2, p. 265—275.*

¹⁸ Radu Vulpe, *Raport asupra săpăturilor arheologice de la Piscul Coconilor, BCMI, XVII, 1924, fasc. 39, p. 46—49.*

¹⁹ Radu Vulpe și Ecat. Vulpe, *Les fouilles de Tinosul, în Dacia, I, 1924, p. 166—223; R. Vulpe, Așezarea getică de la Tinosul în Studii și Materiale, Prahova, 1968, p. 21—30.*

²⁰ Idem, *Șantierul arheologic Popești, în SCIV, VI, 1955, 1—2, p. 239—269, Materiale, III, 1957, p. 227—246; V, 1959, p. 339—349; VI, 1959, p. 307—324; VII, 1961, p. 321—338; VIII, 1962, p. 457—461.*

²¹ Idem, *Așezări getice din Muntenia, București, Ed. Meridiane, 1966.*

²² Idem, *Dezbateri despre problemele geto-dace, în Studii, VII, 1954, I, p. 169—175, și în SRIR, 1964, II, p. 1857—1867; idem, Etapa tîrzie a destrămării comunei primitive; începuturile îndepărtate ale sclavagismului; comunitățile geto-dace; istoria și cultura lor materială, epoca a doua a fierului, în Istoria României, I, București, 1960, p. 216—231; 237—248; idem, *Argedava, în Omagiu lui Constantin Daicoviciu, București 1960, p. 557—566 și Studia Thracologica, 1976, p. 69—79; idem, L'origine delle costruzioni daciche ad abside nell'età preromana, în Atti del Settimo Congresso internazionale di Archeologica classica, Roma, 1961, III, p. 94—110; idem, *Getul Burebista, conducător al întregului neam***

Aceeași înaltă prețuire exprimăm și Ecaterinei Dunăreanu-Vulpe, prima femeie arheolog din țara noastră, colaboratoare de-o viață a ilustrului istoric, care a depus o muncă austeră și tenace în cercetarea stațiunilor de la Tinosuș și Popești.²³

Este locul aici de a menționa activitatea de continuator al cercetărilor și al rezolvării unor probleme noi ridicate de descoperirile mai recente de la Popești ale lui Al. Vulpe, activitate ce se desfășoară sub semnul unei acribii științifice și erudiții incontestabile.²⁴

În ultimele decenii ale secolului nostru, aria cercetărilor arheologice privind antichitățile getice din Cîmpia Română s-a extins simțitor, marcându-se totodată noi puncte pe harta acestei zone geografice. Subliniem aici orientarea judicioasă a cercetărilor arheologice pe teritoriul Bucureștilor de la Bucur, Radu Vodă²⁵, Mihai Vodă, Dămăroaia,²⁶ din așezările Cățelu-Nou, Pantelimon,²⁷ Tînganu, Popești-Leordeni, Bragadiru, Cernica, Dudești, Giulești, Tei, Bucureștii-Noi,²⁸ care au demonstrat că pe pământul pe care s-a edificat Capitala țării a existat și o puternică vatră de civilizație geto-dacă, amplificînd totodată cunoștințele despre populația autohtonă din zona respectivă. Opera de îmbogățire a patrimoniului antichităților geto-dacice și a problematicei cu noi aspecte inedite s-a datorat frontului de istorici și arheologi organizat și sprijinit de Muzeul de istorie a municipiului București, din care remarcabile s-au dovedit a fi contribuțiile lui D. V. Rosetti, Vl. Zirra, G. Cantacuzino, V. Leahu, M. Constantiniu, Em. Moscalu, P. Panait și M. Turcu, pentru care avem în vedere și monografia recent apărută, *Geto-dacii din Cîmpia Munteniei*. Se cuvine a sublinia, în egală măsură, perti-

---

geto-dac, în St. și Com., Pitești, I, 1968, p. 33—55; idem, *Décénée, conseiller intime de Burebista* în Studia Thracologica, 1976, p. 62—68, idem, *Burebista înfăptuitorul statului geto-dac centralizat și independent*, în RMM, 1, 1978, p. 9—17. idem, *Burebista și Deceneu, creatorii statului geto-dac centralizat*, în 2050 de ani de la crearea primului stat dac centralizat și independent, București, 1979, p. 3—48.

²³ Vezi nota 19 și 20.

²⁴ Al. Vulpe, *Reprezentări umane pe cupele getice de la Popești*, în SCIV, 16, 1965, 2, p. 345—351; idem, *Cercetări arheologice și interpretări istorice privind secolele VII—V î.e.n. în spațiul carpato-dunărean*, în Memoria Antiquitatis, II, 1970, p. 182—213; idem, *Nouveaux points de vue sur la civilisation Geto-Dace; l'apport de l'archéologie*, în Dacia, NS, XX, 1976, p. 19—21; Al. Vulpe și Eugenia Popescu, *Une contribution archéologique à l'étude de la religion des Géo-Dace*, în Thraco-Dacica, 1976, p. 217—226.

²⁵ Vl. Zirra, București, *Rezultatele săpăturilor arheologice și ale cercetărilor istorice din anul 1953*, București, 1954, p. 412—414, I. Ionașcu și Vl. Zirra, în Bucureștii de odinioară, București, 1959, p. 53; S. Morintz și Gh. Cantacuzino, *Șantierul arheologic București*, în Materiale, V, 1959, p. 633; idem, *Săpăturile arheologice din sectorul Mihai-Vodă*, în SRIR, I, 1954, p. 334—341.

²⁶ D. V. Rosetti, în PMMB, 2, 1935, p. 5—68; Gh. Cantacuzino, S. Morintz, în Bucureștii de odinioară, 1959, p. 94—95.

²⁷ V. Leahu, *Săpăturile arheologice de la Cățelu-Nou*, CAB, I, 1963, p. 15—17; II, 1965, p. 11—73, M. Turcu, *Geto-dacii din Cîmpia Munteniei*, București, 1979, Ed. Științifică și Enciclopedică, p. 62.

²⁸ M. Turcu, *Cercetări privind așezările getică și feudală timpurie de la Bragadiru* (1968—1969), București, VIII, 1971, p. 55—67; Em. Moscalu, *Locuirea getică de la Cernica*, în SCIV, 23, 1973, 2, p. 291—298; M. Turcu, *Cercetări arheologice la Dudești*, în Carpica, VIII, 1976, p. 41—48; idem, în București, VIII, 1971, p. 55—67; idem în București, VII, 1971, p. 90; idem, *Vestigii getice cercetate în București*, București, IX, 1972, p. 65—72; idem., *Tipurile de așezări și locuințe Latene din Cîmpia Munteniană*, în RM, 12, 1977, 2, p. 58—61; idem, *Așezări geto-dacice în zona Bucureștilor*, în RM, 9, 1978, p. 35—39.

nența cercetărilor cu rezultate prețioase, efectuate și în multe alte puncte din Cîmpia Română ca cele de la Piscul Crăsani, Copuzu-Deluși (com. Balaclu) grație zelului lui N. Conovici și C. Mușețeanu²⁹, Cătălui, de la Căscioarele-Ostrovel, Chirnovi, Vlădiceasca,³⁰ de unde G. Cantacuzino, Vl. Dumitrescu, Silvia Marinescu-Bîlcu, G. Trohani și alții au adus un plus de observații însemnate.

Este locul aici de a aminti, că de la lucrarea lui V. Pârvan *La pénétration hellénique et hellénistique dans la vallée du Danube*, au fost subsumate noi elemente, privind legăturile geto-dacilor cu marile civilizații antice, de către D. Tudor,³¹ V. Eftimie, N. Conovici și Fl. Preda,³² urmărindu-se, în adîncime, consecințele acestor relații în dezvoltarea societății autohtonilor.

În atenția cercetărilor au stat, în egală măsură, urmărirea și rezolvarea unor probleme legate de viața spirituală a geto-dacilor (rit, ritualuri, credințe), preocupări reflectate în studiile publicate de E. Comșa,³³ Em. Moscalu,³⁴ Al. Vulpe,³⁵ N. Conovici,³⁶ M. Turcu,³⁷ Fl. Preda³⁸ și V. Dupoi.³⁹

În afară de arheologie, cercetările și studiile numismatice, în consonanță cu vestigiile materiale și izvoarele scrise, au înlesnit de asemenea punerea și elucidarea unor probleme de istorie economică-socială și politică a geto-dacilor. În acest domeniu, Constantin Moisil⁴⁰ are meritul de a fi primul numismat care a realizat o clasificare a principalelor tipuri monetare

²⁹ N. Conovici, *Cupele cu decor în relief de la Crăsani și Copuzu*, în SCIVA, 29, 1978, 2, p. 165—183; N. Conovici și Cr. Mușețeanu, *Cîteva torți șampilate de amfore elenistice din Județul Ialomița și sud-vestul Dobrogei*, în SCIVA, 26, 1975, 4, p. 541—550.

³⁰ G. Trohani, *Raport asupra săpăturilor arheologice efectuate în așezarea geto-dacică de la Vlădiceasca, jud. Ilfov, în anul 1973*, în Cercetări Arheologice, I, 1975, p. 151—175; idem, *Săpăturile arheologice efectuate la Chirnovi, jud. Ilfov, în anii 1971—1972*, Cercetări arheologice, I, 1975 p. 127—141 G. Trohani, L. Georgescu și M. Udrescu, *O descoperire funerară în așezarea dacă de la Chirnovi*, în Studii și cercetări antropologice, 9, 1972, 2, p. 123—127; G. Trohani și D. Șerbănescu, *Noi cercetări arheologice privind cultura materială a geto-dacilor din zona est-centrală a Munteniei*, în Muz. Naț., II, 1975, p. 272—286; G. Trohani, A. Păunescu, L. Petculescu, *Săpăturile arheologice efectuate de Muzeul de Istorie al Republicii Socialiste România (Cultura geto-dacică)*, Muz. Naț. I, 1974, p. 290 și urm.

³¹ D. Tudor, *Răspîndirea amforelor grecești șampilate în Moldova, Muntenia și Oltenia*, în Arh. Mold., V, 1976, p. 37—79.

³² Fl. Preda, *Procesul pătrunderii mărfurilor grecești și consecințele acestuia în Dacia extracarpatică*, în Apulum, XI, 1973, p. 37—81.

³³ *Contribuție la riturile funerare din secolele II—I. î.e.n. din sud-estul Olteniei*, în Apulum, 10, 1972, p. 65—78.

³⁴ *Sur les rites funéraires des Gêto-Daces de la plaine du Danube*, în Dacia, NS, XXI, 1977, p. 329—340.

³⁵ *La nécropole tumulaire gète de Popești*, în Thraco-Dacica, 1976, p. 193—215.

³⁶ *Cîteva figurine antropomorfe getice descoperite la Piscul Crăsani (com. Balaclu, jud. Ialomița)* în SCIV, 25, 1974, 2, p. 295—301.

³⁷ *Reprezentări plastice geto-dacice din Cîmpia Munteniei aflate în colecțiile Muzeului de Istorie*, în RMM, 1977, 8 p. 53—56.

³⁸ *Statuetele geto-dace de la Cîrlomănești*, SCIVA, 28, 1977, 3, p. 319—352.

³⁹ *Figurine de lut antropomorfe geto-dacice, descoperite în așezarea de la Pietroasle Gruiu (Jud. Buzău)* în Crisia, IX, 1979, p. 77—87.

⁴⁰ *Monedele dacilor*, în BSNR, XV, 1920, p. 33—36; 58—78; *Problema monedelor dace*, în Buletin științific, I, (1948—1949), p. 19—27; *Informații noi cu privire la originea și caracterul monedelor dace*, în Buletinul științific, II (1950), 2—4, p. 53—65.

geto-dacice, stabilind în același timp originea și caracterul lor tribal. Vrednice de prețuire sînt deopotrivă contribuțiile lui B. Mitrea care studiind procesul circulației monetare în Dacia preromană, inclusiv Cîmpia Munteană, a dat o interpretare istorică descoperirilor monetare, ilustrînd aspecte de viață ale geto-dacilor, anterior mai puțin conturate. Aportul său se evidențiază totodată prin publicarea tezaurului de la Vîrteju cu un amplu comentariu și în problema legăturilor comerciale dintre geto-dacii din Muntenia și Republica romană.⁴¹

O contribuție deosebită la rezolvarea problemelor de cronologie, definirea caracterului și a tipurilor monetare geto-dacice este adusă de Constantin Preda în lucrarea monografică *Monedele geto-dacilor* (1973). Totodată, C. Preda, examinînd categoriile monetare locale din Cîmpia Munteană a reușit să redea o imagine clară asupra dezvoltării societății getice sud-carpatică și să aducă precizări cu privire la structura social-politică a geților nord-dunăreni prin delimitarea a doua mari uniuni de triburi din epoca de dinainte de Burebista.⁴²

Un aport însemnat la cunoașterea circulației monedei romane la geții din Muntenia, datorăm și lui M. Chișescu prin publicarea cîtorva tezaure romane importante, ca cele de la Jegălia și Poroschia.⁴³

Împlinirea cadrului civilizației Latène-ului geto-dacic nu poate fi privată de contribuțiile remarcabile ale lui Dorin Popescu în problema te-

⁴¹ B. Mitrea, *Penetrazione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista*, în ED, X, 1945, p. 3—154; idem, *Un tezaur cu monede dacice descoperit la București*, în Studii și referate privind istoria României, I, 1954, p. 290—302; idem, *Legături comerciale ale geto-dacilor din Muntenia cu Republica romană reflectate în descoperiri monetare (tezaurul de la Strîmba, r. Tîrgoviște)*, în SCN, II, 1958, p. 123—238; idem, *Unitatea geto-dacă reflectată în monetăria dacă*, în Analele Universității, București, 18, 1969, 1, p. 11—17; idem, *Moneda republicană romană și unitatea lumii geto-dace*, în vol. *Unitate și continuitate în istoria poporului român*, Ed. Acad. R.S.R., 1969, p. 53—64; idem, *Monedele și viața economică a geto-dacilor în timpul lui Burebista* în RMM, 1978, 6, p. 3—12.

⁴² C. Preda, *Triburile geto-dace și circulația monedelor lui Filip al II-lea la nord de Dunăre*, în SCIV, VII, 1956, 3—4, p. 267—288; idem, *Probleme de numismatică geto-dacică*, în SCN, III, 1960, p. 43—79; idem, *Cîteva tezaure de monede antice descoperite în regiunea București*, în SCIV, XVII, 1966, 2, p. 363—374; idem, *Einige Fragen der geto-dakischen Numismatik*, în Jahrbuch für Numismatik und Geldgeschichte, XVI, 1966, p. 63—82; idem, *Monedele getice de tip Vîrteju-București*, în SCN, V, 1971, p. 51—79; idem, *Numismatica geto-dacică după un sfert de veac de cercetare*, în BSNR, XLII—I.XVI, 1948—1972, p. 13—22; C. Preda și Ch. Constantinescu, *Geții dintre Siretul inferior și riul Buzău în lumina descoperirilor monetare de la Dumbrăveni (jud. Vrancea)*, în SCN, IV, 1968, p. 21—46; C. Preda și I. Dragomir, *Tezaurul de la Răskoala (jud. Vrancea) și unele considerații asupra monedelor getice de tip Inotești*, în SCN, VI, 1975, p. 27—39.

⁴³ M. Chișescu, *Notă asupra tezaurului de monede romane republicane de la Poroschia*, în SCIV, 16, 1965, 1, p. 169—175; idem, *Un depozit de monede romane republicane descoperit în Muntenia*, în SCIV, 17, 1966, 2, p. 235—254; idem, *Unele aspecte ale relațiilor dintre Dicomes și Marcus Antonius în lumina descoperirilor numismatice*, în „SCIV“, 19, 1968, 4, p. 655—665; idem, *Le trésor de monnaies romaines républicaines découvert à Jegălia*, în Dacia, N.S., XVI, 1972, p. 303—316; idem, *Evenimente politice de la începutul sec. I e.n. din Dacia, oglindite prin îngropări de tezaure monetare*, în SCN, VI, 1975, p. 55—61; idem, *Les débuts de la formation étatique de Burebista d'après les données numismatiques*, în Dacia, N.S., XIX, 1975, p. 249—254.

zaurelor locale de podoabe de argint descoperite la Merii Goala, Herăstrău⁴⁴ și de ale lui D. Berciu cu lucrarea monografică, *Arta traco-getică*.⁴⁵ Nu lipsesc nici abordările mai generale asupra civilizației geto-dace în care sînt cuprinse referințe atît la laturile vieții materiale, cît și spirituale, desprinzîndu-se caracterul unitar al acesteia pe întreaga arie locuită de geto-daci.⁴⁶

Aportul arheologilor și istoricilor bucureșteni la cunoașterea civilizației geto-dacilor din Cîmpia Română este evidențiat, deopotrivă, cu prilejul numeroaselor confruntări interne și internaționale, în realizarea tratatului de Istoria României sau a unor monografii de certă valoare, prin conferințe, presă, la radio și televiziune.

Toate aceste aspecte ne îngăduie să apreciem că eforturile concentrate pe diverse planuri, din care am încercat să subliniem doar cîteva, se înscriu într-un vast program de lucru, de puternică emulație, în scopul propășirii și îmbogățirii permanente a istoriei strămoșilor noștri cu noi date păstrate încă neștirbit în „arhivele” acestor pămînturi.

L'APPORT DES ARCHEOLOGUES ET DES HISTORIENS
BUCARESTOIS À LA CONNAISSANCE DE LA CIVILISATION
DES GETO-DACES DE LA PLAINE ROUMAINE

Résumé

L'auteur présente la contribution apportée par les résultats des recherches des archéologues et historiens bucarestois en ce qui concerne une meilleure connaissance de la civilisation des Geto-Daces de la Plaine Roumaine, résultats qui s'inscrivent dans l'effort collectif enregistré surtout pendant les quinze dernières années. Leur apport est remarquable pas seulement du point de vue de l'intensification des recherches, mais surtout en ce qu'il apporte des lumières sur certains aspects, autrefois moins connus, de la culture matérielle et spirituelle de nos ancêtres.

⁴⁴ Dorin Popescu, *Objets de parure géto-daces en argent*, în *Dacia*, VII—VIII, 1937—1940, p. 183—202; idem, *Nouveaux trésors géto-daces en argent. Trésor de Herăstrău*, în *Dacia*, XI—XII, 1945—1947, p. 35—69; idem, *Noi considerații asupra prelucrării argintului în Dacia*, în *Studii și referate privind istoria României*, I, 1954, p. 89—104; idem, *Tezaur de argint dacice (I și II)*, în *B.M.I.*, XL, 4, 1971, p. 19—32; XLI, 1, 1972, p. 5—22.

⁴⁵ D. Berciu, *Arta traco-getică*, Ed. Acad. R.S.R., București, 1960; idem, *Sur l'art thraco-géte*, în *Dacia*, N.S., XI, 1967, p. 331—337; idem *Contribution à l'étude de l'art thraco-géte*, în *Dacia*, N.S., XI, 1967, p. 331—337; idem *Contribution à l'étude de l'art manie*, în *Thracia*, III, Sofia, 1974, p. 281—285.

⁴⁶ D. Berciu, în vol. *Unitate și continuitate în istoria poporului român*, București, 1968, p. 31—39; Fl. Preda, *Cu privire la unele aspecte ale unității lumii geto-dace*, în vol. 60 de ani de la făurirea statului național unitar român, București, 1978, p. 7—16; Ștefan Olteanu, *Aspecte ale civilizației geto-dacice în lumina cercetărilor recente*, în *Revista Arhivelor*, anul LVI, vol. XLII, 2, 1979, p. 115—20; M. Babeș, *Le stade actuel des recherches sur la culture géto-dace à son époque de développement maximum (II-e siècle av.n.è. — I-er siècle de n.è.)*, în *Dacia*, N.S., XXIII, 1979, p. 5—19; idem, *Cultura geto-dacă în perioada de maximă dezvoltare*, în 2050 de ani de la crearea primului stat centralizat și independent, București, 1979, p. 57—71.

C'est ainsi que, pour la première fois, fut mise en discussion la genèse de la civilisation La Tène, en faisant ressortir le rôle du facteur local, auquel s'ajoutent, successivement, les influences gréco-macédoniennes, sud-thraciques, celtiques et romaines. La corroboration des dates archéologiques, littéraires, épigraphiques et numismatiques mena à une image plus claire du développement économique, social et politique des Géo-Daces de la Plaine Roumaine, qui se reflète dans les antiquités des autochtones : habitats, nécropoles, outils, céramique, parures, monnaies etc. De même, grâce aux recherches et études entreprises, nous savons aujourd'hui beaucoup plus sur la spiritualité des Géo-Daces.

Enfin, on fait ressortir le caractère unitaire de la civilisation des Géo-Daces sur tout le territoire habité par eux.

Les multiples réalisations sur les divers plans font ressortir un vaste programme de travail, de forte émulation, ayant pour but ininterrompu la connaissance de l'histoire de nos ancêtres.